

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 44/2023-28

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a sudcov Ladislava Duditsa a Ivana Fiačana (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátskou kanceláriou JUDr. Peter Kubík, advokát, s. r. o., Staré Grunty 162, Bratislava, v mene ktorej koná jej konateľ a advokát JUDr. Peter Kubík, proti postupu a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 3 Ndt/31/2021 z 29. septembra 2021 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **p r i j í m a** na ďalšie konanie v celom rozsahu.
2. Okresnému súdu Trnava **u k l a d á**, aby sa v konaní sp. zn. 10T/3/2021 **d o č a s n e z d r ž a l** vykonávania úkonov, najmä vydania rozsudku vo veci samej alebo rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, a to až do právoplatnosti rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky v tomto konaní.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 6. septembra 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva nebyť odňatá svojmu zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 3 Ndt/31/2021 z 29. septembra 2021 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Sťažovateľka žiada, aby ústavný súd napadnuté uznesenie najvyššieho súdu zrušil a priznal jej náhradu trov konania a náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Ústavná sťažnosť sťažovateľky napadla v zmysle Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2022 do 31. decembra 2022 (ďalej len „rozvrh práce na rok 2022“) IV. senátu ústavného súdu a sudcom spravodajcom v tejto veci sa stal sudca ústavného súdu a člen IV. senátu ústavného súdu Libor Duľa, ktorý ústavnému súdu oznámil dôvody jeho možného

vylúčenia z výkonu sudcovskej funkcie v tejto veci. Po posúdení všetkých okolností v predmetnej veci dospel ústavný súd k záveru, že z objektívneho hľadiska zdania sa nestrannosti sudcu Libora Duľa i s ohľadom na jeho vylúčenie v iných konaniach sťažovateľky pred ústavným súdom uznesením č. k. I. ÚS 518/2022 z 27. septembra 2022 rozhodol ústavný súd o vylúčení sudcu Libora Duľa z konania a rozhodovania v tejto veci.

3. V súlade s čl. III. ods. 1 písm. a) rozvrhu práce na rok 2022, podľa ktorého neprítomného alebo vylúčeného člena senátu, ktorý má štyroch členov, zastupuje jeho ďalší člen, zaradený do iného zloženia daného senátu [čl. II bod 3.4 písm. a) a b) rozvrhu práce na rok 2022], ak je zaradený neprítomný alebo vylúčený člen, mal ústavnú sťažnosť sťažovateľky prejednať a rozhodnúť IV. senát ústavného súdu v zložení Ladislav Duditš, Miroslav Duriš a Ivan Fiačan (sudca spravodajca).

4. Obdobne ďalší sudca IV. senátu Miroslav Duriš oznámil predsedovi ústavného súdu okolnosti, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho vylúčenie pre možný pomer k sťažovateľke ako účastníčke konania. Ústavný súd so zreteľom na všetky okolnosti rozhodol uznesením č. k. I. ÚS 34/2023 z 19. januára 2023 o nevyhlúčení sudcu Miroslava Duriša z konania a rozhodovania v tejto veci.

5. Podľa čl. XI. ods. 1 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2023 do 31. decembra 2023 (ďalej len „rozvrh práce na rok 2023“) veci, na prerokovanie ktorých boli podľa predchádzajúcich rozvrhov práce príslušné senáty ústavného súdu v zloženiach platných do 31. decembra 2022, prerokuje ten senát ústavného súdu, ktorého členom je sudca spravodajca v danej veci podľa súčasného rozvrhu práce; to neplatí, ak sa dotknutý sudca stal sudcom spravodajcom podľa § 47 ods. 2 tretej vety zákona o ústavnom súde. Ustanovenie § 47 ods. 2 druhej a tretej vety zákona o ústavnom súde stanoví, že ak je z konania vylúčený sudca spravodajca, ktorému bola pridelená vec patriaca do pôsobnosti senátu ústavného súdu, príslušnosť senátu ústavného súdu určeného na prerokovanie veci podľa odseku 1 zostáva zachovaná. Novým sudcom spravodajcom sa stáva sudca ústavného súdu, ktorý má podľa rozvrhu práce vylúčeného sudcu ústavného súdu v príslušnom senáte ústavného súdu nahradiť.

6. Tým, že v sťažovateľkinej veci bol uznesením ústavného súdu č. k. I. ÚS 518/2022 z 27. septembra 2022 vylúčený pôvodný sudca spravodajca Libor Duľa, je na prerokovanie tejto ústavnej sťažnosti, aplikujúc pravidlá uvedené v predchádzajúcom bode tohto uznesenia, príslušný IV. senát ústavného súdu v zložení uvedenom v záhlaví tohto uznesenia.

7. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že 18. augusta 2021 podal prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „prokurátor“) na Okresnom súde Trenčín obžalobu na sťažovateľku pre zločin vydierania podľa § 189 ods. 1 a 2) písm. b) a c) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. i) a § 140 písm. c) Trestného zákona spáchaný účastníctvom vo forme organizovania podľa § 21 ods. 1 písm. a) Trestného zákona vedenú na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 3T/74/2021.

8. Následne podal prokurátor 2. septembra 2021 na Okresnom súde Trenčín návrh na odňatie tejto trestnej veci a jej prikázanie inému trestnému súdu podľa § 23 Trestného poriadku.

9. Najvyšší súd napadnutým uznesením prokurátorovi vyhovel a trestnú vec odňal Okresnému súdu Trenčín a prikázal ju na rozhodnutie Okresnému súdu Trnava, kde je vedené pod sp. zn.

10T/3/2021. Najvyšší súd dospel k záveru, že v prejednávanej veci budú základné zásady trestného konania lepšie zabezpečené práve prostredníctvom Okresného súdu Trnava.

II. Argumentácia sťažovateľky

10. Proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu podala sťažovateľka túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje, že dôvody, na základe ktorých najvyšší súd rozhodol o odňatí a prikázaní veci Okresnému súdu Trnava, sčasti neexistujú a sčasti nie sú dôležité pre tak významný zásah do jej ústavného práva nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi garantovaného čl. 48 ods. 1 ústavy.

11. Sťažovateľka namieta, že napadnuté uznesenie je nedostatočne a nepresvedčivo odôvodnené, pretože najvyšší súd dôvody uvádzané prokurátorom neskúmal, posúdil ich len mimoriadne povrchne, stotožnil sa s nimi a prisvedčil im.

12. Sťažovateľka tvrdí, že najvyšší súd rozhodol na základe dôvodov uvádzaných prokurátorom, ktorého hlavným argumentom pre odňatie trestnej veci bolo, aby trestnú činnosť posudzoval sudca, ktorý nie je nijakým spôsobom dotknutý vzťahmi medzi sťažovateľkou a poškodenými [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], prípadne s obvinenou advokátkou [REDAKOVANÉ] pôsobiacou v regióne Trenčín, pričom jej manžel je prokurátorom Okresnej prokuratúry Trenčín. Najvyšší súd sa podľa sťažovateľky nepozastavil nad zrejším rozporom a neprejavil ani žiadnu ambíciu ho vysvetliť, keď na jednej strane konštatuje, že „na Okresnom súde Trenčín prebieha viacero trestných konaní, v rámci ktorých v rôznych postaveniach vystupujú menované osoby“, pričom zjavne v iných konaniach týkajúcich sa daných osôb dôvody vylúčenia sudcov Okresného súdu Trenčín neexistujú, ale v tomto konaní áno.

13. V tejto súvislosti sťažovateľka namieta, že k otázke svojej prípadnej zaujatosti alebo vylúčenia sa väčšina sudcov Okresného súdu Trenčín vôbec nevyjadrovala. Medzi tými, ktorí sa vyjadrili, boli aj takí sudcovia, ktorí uviedli, že sa voči sťažovateľke necítia zaujatí. Najvyšší súd sa podľa sťažovateľky týmito rozpormi nezaoberal ani ich nijako nevysvetlil.

14. Sťažovateľka ďalej uvádza, že tvrdenie prokurátora, že obvinená sťažovateľka má na Okresnom súde Trenčín aj v súčasnosti vytvorené pracovné a zrejme i priateľské vzťahy, je nepravdivé a je iba všeobecnou domnienkou, keďže tam 11 rokov nepracovala, a z faktu, že niekto pred viac ako 10 rokmi pôsobil na Okresnom súde Trenčín, nemožno tento záver vyvodzovať. Navyše je sťažovateľka všeobecne považovaná za „toxickú“ osobu, a preto s ňou nikto zo sudcov nemá záujem udržiavať akékoľvek priateľské vzťahy.

15. Najvyšší súd sa podľa mienky sťažovateľky vôbec nepozastavil nad faktom, že s takmer polovicou sudcov daného súdu žiadne kolegiálne či priateľské vzťahy vytvorené mať nemohla, keďže neboli kolegovia. Z 27 súčasných sudcov Okresného súdu Trenčín trinásti vôbec na danom súde v čase pôsobenia sťažovateľky neboli, z čoho má vyplývať, že na Okresnom súde Trenčín je dostatok sudcov, ktorí žiadne kolegiálne či priateľské vzťahy so sťažovateľkou, prípadne ostatnými obvinenými nemali a nemajú.

16. Sťažovateľka poukazuje na to, že v napadnutom uznesení najvyšší súd neodôvodnil, prečo je na prikázanie veci vhodný práve Okresný súd Trnava, a nie iný súd, ktorý by bol vzhľadom k bydliskám väčšiny obvinených geograficky nepochybne vhodnejší.

17. Sťažovateľka ďalej namieta, že napadnuté uznesenie vydal senát najvyššieho súdu, ktorého členkou bola aj JUDr. Ivetta Macejková, PhD., LL.M., ktorá bola na základe vlastného oznámenia o zaujatosti uznesením najvyššieho súdu č. k. 2 Ndt 10/2020 zo 17. marca 2020 vylúčená pre pomer k sťažovateľke z konania týkajúceho sa inej trestnej veci. Sťažovateľka tvrdí, že bolo porušené jej právo na prejednanie veci nezávislým a nestranným súdom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, pretože voči JUDr. Macejkovej, PhD., LL.M., existovali a existujú dôvody vylúčenia, pretože nie je objektívne možné, aby sa JUDr. Macejková, PhD., LL.M., považovala za subjektívne zaujatú voči sťažovateľke v jednom konaní, ale nie v inom.

18. Sťažovateľka sa v závere ústavnej sťažnosti domáha, aby ústavný súd rozhodol o odklade vykonateľnosti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

19. Ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľky a skúmal, či nie sú dané dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde, ktoré bránia jej prijatiu na ďalšie konanie.

20. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistil, že ústavná sťažnosť sťažovateľky spĺňa náležitosti návrhu na začatie konania pred ústavným súdom predpísané v § 39, § 43 a § 123 zákona o ústavnom súde, pričom otázku opodstatnenosti tvrdení sťažovateľky posúdi ústavný súd v konaní vo veci samej.

21. Keďže neboli dané dôvody na odmietnutie tejto časti sťažnosti podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde, rozhodol ústavný súd o prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde, tak ako to je uvedené v bode 1 výrokovej časti tohto uznesenia.

IV.

Prejednanie návrhu na odklad vykonateľnosti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu

22. Sťažovateľka sa v ústavnej sťažnosti ďalej domáha osobitným návrhom podľa § 129 a nasl. zákona o ústavnom súde v bode V, aby ústavný súd odložil vykonateľnosť napadnutého uznesenia najvyššieho súdu do doby rozhodnutia o tejto ústavnej sťažnosti, pretože jej hrozí závažná ujma na jej právach v tom, že o jej trestnej veci nebude rozhodovať zákonný sudca a procesné aj materiálne dôsledky postupu nezákonného súdu budú priebežne nastávať a zasahovať do práv sťažovateľky. Odloženie vykonateľnosti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu nie je podľa názoru sťažovateľky v rozpore s verejným záujmom, ale „naopak verejným záujmom je aby v trestných veciach striktné rozhodoval zákonný súd“.

23. Podľa § 129 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na návrh sťažovateľa odložiť vykonateľnosť napadnutého právoplatného rozhodnutia, ak by právnymi následkami napadnutého právoplatného rozhodnutia hrozila závažná ujma a odloženie vykonateľnosti nie je v rozpore s verejným záujmom. Podľa § 130 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na návrh sťažovateľa rozhodnúť o dočasnom opatrení, ak to nie je v rozpore s verejným záujmom a ak by výkon napadnutého rozhodnutia znamenal pre sťažovateľa väčšiu ujmu, než aká môže vzniknúť iným osobám. Zo znenia citovaných ustanovení vyplýva, že odloženie vykonateľnosti je možné len

u takých rozhodnutí (vrátane opatrení a iných zásahov), kde závažná ujma hrozí právnymi následkami, ktoré sú s nimi spojené. Naopak, dočasným opatrením možno v zásade uložiť akékoľvek obmedzenie, ak je to potrebné na zachovanie existujúceho stavu a zabránenie závažnejším následkom. Obe ustanovenia predpokladajú určitý test primeranosti medzi následkami, ktoré hrozia tým, že sa vykonateľnosť neodloží, resp. dočasné opatrenie nevydá, a následkami, ktoré sú spojené s odložením vykonateľnosti, resp. dočasným opatrením.

24. Podľa § 131 ods. 1 zákona o ústavnom súde odklad vykonateľnosti aj dočasné opatrenie zanikajú najneskoršie právoplatnosťou rozhodnutia ústavného súdu vo veci samej, ak ústavný súd nerozhodne o ich skoršom zrušení. Podľa § 131 ods. 2 citovaného zákona odklad vykonateľnosti aj dočasné opatrenie môže ústavný súd zrušiť aj bez návrhu, ak sa v priebehu konania ukáže, že pominuli dôvody, pre ktoré sa nariadili, alebo sa ukáže, že tieto dôvody vôbec neboli dané.

25. V okolnostiach prípadu ústavný súd konštatuje, že právoplatné napadnuté uznesenie najvyššieho súdu sa *de facto* stalo vykonateľným, keďže už stihlo vyvolať účinky v podobe odňatia trestnej veci sťažovateľky Okresnému súdu Trenčín a jej prikázaniu Okresnému súdu Trnava. Ústavný súd zistil, že voči sťažovateľke prebieha trestné konanie vedené Okresným súdom Trnava pod sp. zn. 10T/3/2021, pričom už bolo začaté hlavné pojednávanie vo veci a boli vykonané viaceré úkony (napr. výsluchy svedkov) a zároveň sú na január až marec 2023 nariadené termíny pojednávania.

26. So zreteľom na už uvedené odklad vykonateľnosti nie je úplne priliehavým prostriedkom ochrany práv sťažovateľky, keďže napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nie je „klasickým“ rozhodnutím znejúcim na plnenie, ale rýdzo procesným rozhodnutím, ktoré už vyvolalo určité procesnoprávne účinky. Ústavný súd v prípadoch, kedy sťažovateľovi nebola rozhodnutím napadnutým ústavnou sťažnosťou uložená žiadna povinnosť, resp. takéto rozhodnutie neobsahuje povinnosť na plnenie, konštantne uvádza, že nie sú splnené podmienky na odklad vykonateľnosti daného rozhodnutia. V týchto prípadoch totiž odklad vykonateľnosti v zásade nemôže zmeniť právne postavenie navrhovateľa, a teda ani nemôže mať účinky sledované takýmto návrhom (I. ÚS 155/2018, I. ÚS 129/2018, IV. ÚS 32/2020, II. ÚS 203/2021).

27. Ústavný súd však zároveň prijatím ústavnej sťažnosti sťažovateľky na ďalšie konanie deklaruje potrebu podrobiť napadnuté uznesenie najvyššieho súdu ústavnej kontrole z hľadiska možného porušenia práv sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy. Bez ohľadu na výsledok meritórneho rozhodnutia ústavného súdu je v záujme sťažovateľky, aby o jej trestnej veci rozhodoval zákonný sudca, a to aj v prípade konania, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej.

28. V prejednávanej veci sťažovateľka teda síce podala návrh na odklad vykonateľnosti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ale z dôvodov uvádzaných v predchádzajúcich bodoch tohto uznesenia a z hľadiska účelu a cieľov sledovaných sťažovateľkou, ktoré majú byť prípadným odkladom vykonateľnosti napadnutého uznesenia zabezpečené, dospel ústavný súd k záveru, že je možné tento návrh sťažovateľky posúdiť podľa jeho obsahu ako návrh na dočasné opatrenie v zmysle § 130 zákona o ústavnom súde. Z hľadiska vyvolania žiadaných účinkov návrhu na odklad vykonateľnosti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu je zrejmé, že sťažovateľka chce dosiahnuť, aby o jej veci rozhodoval zákonný sudca, a to aj v prípade konania a rozhodnutí, ktoré predchádzali rozsudku vo veci samej.

29. Majúc na zreteli ujmu, ktorá by sťažovateľke mohla vzniknúť tým, že jej trestná vec bola odňatá jej zákonnému sudcovi, resp. o jej veci nerozhodoval nezávislý a nestranný sudca, ústavný súd dospel k záveru, že najvhodnejším prostriedkom pre zaistenie reálneho a žiadaného efektu na už prebiehajúce hlavné pojednávanie v sťažovateľkinej trestnej veci vedenej Okresným súdom Trnava pod sp. zn. 10T/3/2021 je práve vydanie dočasného opatrenia voči tomuto okresnému súdu. Na základe dočasného opatrenia bude Okresnému súdu Trnava uložená povinnosť zdržať sa vykonávania procesných úkonov v prebiehajúcom konaní sp. zn. 10T/3/2021, najmä vydania rozsudku vo veci samej alebo rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, kým ústavný súd právoplatne nerozhodne o ústavnej sťažnosti sťažovateľky.

30. Inštitút dočasného opatrenia v zmysle § 130 zákona o ústavnom súde poskytuje ústavnému súdu určitý priestor, aby jeho obsah čo najlepšie zodpovedal účelu s ohľadom na špecifické okolnosti jednotlivých prípadov. Práve flexibilita obsahu dočasného opatrenia umožňuje uložiť aj inému orgánu verejnej moci (v tomto prípade okresnému súdu) než tomu, ktorý podľa sťažovateľky porušil jej základné práva (najvyšší súd), povinnosť dočasne sa zdržať vydania meritórneho rozhodnutia alebo uznesenia, ktorým sa konanie končí (m. m. I. ÚS 34/2020).

31. Dočasné opatrenie nie je v rozpore s dôležitým verejným záujmom a jeho uložením bude zabezpečené, aby v prebiehajúcom konaní pred Okresným súdom Trnava neboli vykonávané úkony smerujúce k vydaniu rozhodnutia vo veci samej.

32. Na základe týchto okolností prípadu preto rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. januára 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu